

Csire Gabriella

Mondák és históriák

A DIADALMAS CSÁSZÁR

A nagy török császár Magyarország megszállását a legdélibb végvárok ostromával kezdte. Miután Piri basa bevette a Száva menti Szabács várát, Szulejmán hidat veretett a Száván és hatalmas hadával átkelt a folyón. Több mint háromszázezres seregének egy részét Törökország felől állította fel, jelentősebb részét pedig Magyarország felől. Amint hatalmas hadereje készen állt a támadásra, a török császár egyszerre mindkét oldalról ágyúztatni kezdte az egymáshoz közel eső Zimonyt és Nándorfehérvárt.

A Hunyadiak szép erős várát jó nevű vitéz, Szkobliith Markó védelmezte. De csak egy maréknyi őrségre számíthatott meg a három kiszolgált tarackágyúra. A városi polgárok, akik Zimony várába menekültek, nem értettek a fegyverforgatáshoz.

A császár éjjel-nappal törette a várfalat. Kilenc nap után, amikor világossá vált, hogy a zimonyiak kifogytak a lőporból, rohamra indította hatalmas seregét. A törökök a falon ejtett töréseken át beverekedtek magukat a várudvarba, és kemény viadallal a piactérre szorították a magyarokat.

Már csak száz embere ha maradt Szkobliith Markónak. De a rettenthetetlen várnagy így szólt társaihoz:

— Vitézek! Igaz, hogy mi csak százan maradtunk. De úgy fogunk küzdeni, mintha ezren volnánk. Jézus segíts! — kiáltotta, és kivont karddal elsőként rohant a megáradt folyóként feléjük rohanó ellenségre.

Jézust kiáltottak a magyarok, Allahot üvöltöttek a törökök, amint egymásnak estek. Sok törököt vágta le a zimonyiak, de az elesettek helyére újabb és újabb ezrek álltak. A várvédőket végül elnyomta a sokaság. Utoljára Szkobliith Markó terült el a véráztatta földön. Úgy hurcolták ki a többi holttal együtt a vár piacáról, de egyszer csak észrevették, hogy nem halt meg, csak az eszméletét vesztette el. Ekkor a janicsárok sátrukba vonszolták, s ott vízzel magához térítették a sok sebből vérző várnagyot. Rögtön jelentették a császárnak, hogy élve fogták el a híres vitézt.

— No, ha magához tért — mondta Szulejmán —, látni akarom a merész embert, aki sok jó janicsárom és hű lovagom vesztét okozta és ujjat mert húzni velem is!

A nagy török császár színe elé taszigálták a súlyos sebesültet.

— Hallottam híredet, Szkobliht! — szólította meg foglyát a császár. — De most tőled akarom hallani: miért nem adtad föl Zimonyt s vitted halálba várnépedet, holott üzenetemre hallgatva uraságot nyerhettél volna, rangot és földet?

— Mert esküt a magyar királynak tettem, nem neked, hogy életem árán is megtartom a végházat! — húzta ki magát Szkobliht Markó.

— Úgy! — vonta össze a szemöldökét Szulejmán. — És nem bánod, hogy annyi jeles harcosom halálát okoztad, és nincs olyan török vitéz, aki ne kívánná a vesztedet?

— Csak azt bánom — szedte össze végső erejét a várnagy —, azt az egyet, hogy élve fogtak el, s bevettétek Zimonyt.

Felbőszült a kemény szavakon a császár, nem tűrhette a vakmerő beszédet. És rettentő gondolat ötlött fel agyában: el kell tiporni a makacs embert, hogy rajta tanuljon minden szembeszegülő magyar.

— Hozzátok az öreg elefántot! — intett a szolgálknak. — Hadd rettegjen tőlünk minden gyaur, és ellenkezés nélkül tisztuljon utunkból, feladva kulcsos várost és féltett végvárat!

Szkobliht Markót megköztözték. Az öreg elefánt agyaraira két szablyát illesztettek, és a kiszolgáltattott embert a hatalmas állat elé dobták. Az éles vassal döfködött elefánt rettentő dühében trombitálni kezdett és ormányával fölkapta áldozatát. Addig dobálta, s fogta fel két szablyás agyarával, míg össze nem vagdalta, ronccsá nem tépdeste.

Így lelte halálát Zimony hős várnagya.

— Tépjétek ki a várat is tövestől! — riasztotta közkatonáit a szultán. — Látni se akarom többé Zimonyt.

Parancsa teljesült. 1551-et írtak, amikor földig rombolták a büszke végvárat.

Most már minden hadával Nándorfehérvár ellen indult I. Szulejmán, a hatalmas császár.

Szulejmán (Nagy), I. (1494–1566) — az Oszmán Birodalom uralkodója. I. Szelim fia és utóda. 1520-ban lépett trónra, és I. Ferenc francia királlyal szövetségben a Habsburg-ház hatalmának a megtörését tűzte ki célul, hogy utat nyisson nyugat felé. Ezért fordult a Habsburgokkal szövetséges Magyarország ellen. Több, személyesen vezetett hadjárata vezetett az ország bekebelezéséhez, a 150 évig tartó török uralomhoz. *1521*: a déli végvárok elfoglalása (Szabács, Zimony, Nándorfehérvár); *1526*: a magyar haderő és II. Lajos király megsemmisítése a mohácsi csatában; *1541*: Buda csellel való megvétele Szapolyai János halála után és az ország középső részének, a Duna-Tisza közének török tartománnyá tétele (hódoltság); a kiskorú király, János Zsigmond Erdélybe utasítása, aki az Erdélyi Fejedelemség első fejedelme lesz; *1543*: a hódoltság területének kiterjesztése a Dunántúlra (elesik Pécs, Esztergom és Székesfehérvár); *1547*: adófizetőjévé teszi Habsburg Ferdinándot; *1552*: miután Ferdinánd birtokába vette Erdélyt és Martinuzzi Györgyöt megölette, bosszúhadjáratot indított, melynek során vezérei elfoglalták a legfontosabb végváratokat, és még inkább kiszélesítették a hódoltságot (elesik Temesvár, Drégely, Szolnok stb., csak a Dobó István védte Egervár dacol sikeresen); *1566*: a Zrínyi Miklós hősi halálával végződő Szigetvár ostroma idején

hunyt el a 71 éves szultán, három nappal a vár bevétele előtt. Trónját kedvenc feleségétől, Roxelanétól született fia, II. Szelim örökölte.

Zimony (Zemun, Szerbia) — Belgrád, a szerb főváros peremvárosa. Itt állt a Hunyadi-vár, ahol Hunyadi János 1456-ban, a nándorfehérvári diadal után a magyar táborban kitört pestisjárvány áldozata lett. A várat 1521-ben vette be I. Szulejmán szultán hada. Itt halt hősi halált Szkoblith (Szkublics) Márkó, 350 szerb katonájával.

SZULEJMÁN KÖNNYEI

Egymás után vett be Szulejmán császár 1551-ben két déli végvárat. Miután elfoglalta Szabácsot és Zimonyt, késelem nélkül Nándorfehérvárnak indította seregét. A Száva és a Duna egyesülésénél, szárazon és vízen állította fel hadait, hogy a Duna fölötti magaslaton emelkedő erős várat bevegye.

Nem sokan maradtak a várban. A császár vezette hatalmas török had hírére mindkét várkapitány elmenekült, s idejében elfutottak városukból a gazdag polgárok is, családotul. Nem maradt benn csak a két vicebán és az udvarbíró, a kevés szolgáló néppel és darabonttal. Alig voltak többen hétszáznál. De bízva bíztak Nándorfehérvár és saját karuk erejében.

S valóban hiába törette a császár az erős várfalat éjjel-nappal, minden irányból. Sem ágyúival, sem puskaporos robbantással nem árthatott a vastag védfalnak. Ekkor a városfalra irányítottak minden ágyút a törökök, s a mező felőli falat porrá lőtték. A tátongó nyíláson és a sok törésen át beözönlött a közhad, de beglerbégek és szandzsákok is kivették részüket a városért folytatott küzdelemből. Ember ember ellen harcolt, sok török földbe harapott, de vérük hullásával se állíthatták meg a magyarok a szüntelenül áradó sokaságot. Rendre kihátráltak a városból, s a várba szorultak.

A császár mindjárt birtokába vette a várost. Hadai elfoglalták a klastromot, a szentegyházat és a lakóházakat. A hadinéppel és ágyúkkal megrakott városból a vízvárat lövette most már Szulejmán. A vízvárban levőket a betóduló janicsárok majdnem mind levágták. Csak kevesen tudtak a rettentő öldöklésből szabadulni, s átjutni a felső várba.

Most már arra törekedett a császár, hogy addig ostromolja a várat, míg a bennvalók kimerülnek s napról napra fogyatkoznak. Nem sietett: ágyúi szüntelenül törték a falakat, míg egy nap úgy látta jónak, hogy a meggyengített várra zúdítsa egész haderejét.

Reggeltől késő estig tartott az ostrom. A nagy veszedelem láttán a kisszámú magyar a töréseken állt, de védte a várfokot is. A nagy török haderő mégis behatolt néhányszor a piactérre, de az élethalálharcban mindannyiszor felülkerekedtek a magyarok, s kiűzték az ellenséget. Mindenfelől kiverték támadóikat, s annyi kárt tettek bennük, hogy janicsárok és főemberek hullái borították a földet. Igaz, hogy elesett Móré János vicebán is meg az udvarbíró. Oláh Balázs vicebánra hátrult azontúl minden gond, bár megsebesült a harcban.

De amikor érkezett az éj, a császár visszahívatta seregét. Amikor megszámláltatta, és látnia kellett, hogy legalább negyvenezer embert veszített, akkora elkeseredés fogta el Szulejmánt, hogy sírva fakadt. Sírt, zokogott a császár, hiszen ki látása se volt már a győzelemre. És ekkor eszébe jutott a súlyos átok, melyet nagy elődje, II. Mohamed mondott, amikor Hunyadi János csúfos vereséget mért rá: elvesztette fővezérét, ágyúit, janicsárjait, egész táborát, s őt magát is félholtan mentették ki Nándorfehérvár alól hívei.

— Nem a magyarok verték meg seregemet — óbégatott Szulejmán —, hanem a százéves átok, az Isten és a próféták haragja sújtott le ránk!

Sírt, zokogott a császár, s vele sírt, zokogott az egész tábor.

— Sírj, atyámfia, sírj te is! — biztatták egymást a törökök. — Sírj, mert a császár is zokog.

Amint erőt vett magán Szulejmán, eltökélte magában, hogy nem veszejt tovább a népét. Megtett mindent, amit megtehetett, de az átok útját állta, így hát Nándorfehérvár alá érkezésének harminchatodik napján megparancsolta, hogy még azon az éjszakán vonják ki az ágyúkat, másnap pedig kezdjék meg a visszavonulást.

Oláh Balázs vicebán és a megfogyatkozott várnép örömmel tapasztalta, hogy szedelőzködik Nándorfehérvár alól a szultán hada. De korai volt a jóremény. Még azon az éjszakán a töréshez ment egy főlegény, akit a két vicebán és az udvarbíró után másodszemélynek tartottak, s aláfutott a magaslatról a török táborba. Morgay Jánost — mert így hívták a becsületesen vélt embert — jó szívvel fogadták, és császárukhoz vitték a törökök.

— Hatalmas császár — mondta mély tisztelettel Morgay —, arra kérem tefelségedet, hogy ne menj el! Miért is mennél el, ha három-négy nap múlva tefelségedé lehet a vár.

— Mit beszélsz? — élénkült fel Szulejmán.

— A fejemet teszem rá, hogy megadják a várat, ha folytatod az ostromot. Kéves ember maradt benne, alig négyszáz. Annak is nagyrésze sebesült és fáradt. A fő-főnép mind elveszett. De ennivaló se maradt. Régi főtt kölesnél nincs egyéb. Ivóvíz helyett a csatorna alján levő sáros vizet isszák. Igaz, van Oláh Balázsnak, a vicebánnak egy hordó alján valami kis bora, amit a betegeknek meg a sebesülteknek tartogat.

— Jó, jó — szólt közbe a császár türelmetlenül. — De ha nincs vesztenivalójuk, még inkább ellenállnak.

— Igaz, hogy elszánták magukat, hogy élve nem adják fel a várat — válaszolta Morgay János —, de már lőporuk sincs, legfeljebb pár napi ostromra. Hatalmas császár! Talán négy napig se fog tartani az ostrom, ha ismered a gyenge pontot.

— Hadd hallom, hol az a gyenge pont! — sürgette Szulejmán az árulót.

— Töressen tefelséged a vízvár felől! Ott vékony a fal és könnyebben is ostromolható. Ezt látva biztosan megadják magukat a várbeliek.

Megörvendett a császár, és visszaparancsolta ágyúit meg útra kész hadát. Morgayt két arannyal hímzett ruhával ajándékozta meg, skófiummal, lóval és jó sok pénzzel.

Amikor a várbeliek észrevették a török mozgolódását, az ágyúk visszahozását és vízvár felőli elhelyezését, mindjárt megértették, hogy Morgay János elárulta őket.

— Atyámfiak, vitézek! — szólította maga köré a vicebán a várvédőket. — Immár minden ember ajánlja lelkét Istennek, mert az áruló kiadott bennünket. Tisztességgel éltünk mostanáig, haljunk meg tisztességgel. De addig szembeszálunk a pogánnyal, emberként fogunk küzdeni. Végóránkig harcra föl, vitézek!

A császár ismét töretni kezdte a várat, leginkább a vízvár felől. És csakhamar földig romboltatta a vékony falat, majd ostromra indította katonáit. Igen ám, de a magyarok, akik leszámoltak életükkel, olyan elszántan küzdöttek, nem sajnálva a puskaport sem, hogy vert hadként hátrált meg előlük a török.

— Mi dolog ez, hogy így tartják magukat? — förmedt Morgay Jánosra a császár. — Úgy látom, többen vannak, és poruk is több van, mint ahogy te mondtad!

— Tefelséged meghiggye, hogy az igazat mondtam. De Oláh Balázs igen kemény ember. Jó legényei is vele akarnak halni. Attól félnek, hogyha kijönnek a várból, mind egy szálig levágják őket. De ha tefelséged békével bocsátaná el őket, javaikkal együtt, Nándorfehérvárt biztosan megadják. Ha tefelséged megbízik bennem, és mellém adja egyik főemberét, szólok a vicebánnal.

Tetszett a császárnak Morgay beszéde, hiszen nem akart több embervesztést. Így hát megbízta az árulót, hogy egy főtörökkel együtt vigye meg üzenetét. Morgay és a főtörök fel is ment a várhoz, és a töréshez hívatta Oláh Balázst. Nem sokat késlekedett a vicebán. Két hű legényével a töréshez állt. De amikor meglátta török ruhában, a fejére tekert arany skófiummal árulójukat, hiába volt minden ígéret, fogadkozás, fejét csóválva így szólt:

— Morgay, te elárultad Istenedet, hitedet és esküdet. Azt hiszed tán, mi is árulók leszünk?

— Tudod, Balázs uram — válaszolta Morgay —, hogy én tekegyelmednek mindig jó barátja voltam. Hidd el, én könyörögtem a császárnak, hogy kegyelmezzen nektek. Mert ugyan ki állhatna ellent a hatalmas seregnek?

— Mondd meg a császárnak — adta vissza a szót a vicebán —, hogy nem ő bízta rám Nándorfehérvárt, hanem a magyar király. Őneki esküdtem, hogy halálig nem adom fel, hanem neki tartom a várat. Kár a szót vesztegetni! Mi itt eltökéltük magunkat, hogy szavunknak állunk.

Szulejmánnak gyorsan megvitték Oláh Balázs válaszát. Nekikeseredett a császár, és újabb ostromra hajtotta hadinépét. Erősen tartották magukat a vízvár felől a magyarok. De amikor minden löfegyverükből kifogyott a por, a várpiacra hátráltak. Hol ők nyomták el a törököt, hol a török nyomta el a várvédőket. Ám

a piacról is beljebb szorultak a sűrű nyílzáporok és a beözönlő sokaság miatt. Egyre több volt már a sebesült. Oláh Balázst is megsebezte egy nyílvessző.

A török elől két toronyba álltak be, a Kaputoronyba és a Nebojszába meg a két torony közötti palotába. Nem volt már puskaporuk, se ágyúgolyójuk, se nyílvesszejük. Miután mindenből kifogytak, hajigálással oltalmazták magukat. Fahasábokat, köveket és kőso-darabkákat dobáltak a törökökre, míg ki nem verték őket a piacról. Az est beálltával a pogányok elálltak az ostromtól, és visszatértek táborukba.

Nagyot nézett Szulejmán, hogy ilyen heves ostromot is kiállt a megrongált vár. Rögtön hívatta Morgayt.

— Azt mondtad, hogy kevesen vannak a várban, poruk is fogytán, élelmük sincs, vizük sincs. Ha így volna, nem tartanák magukat! — kezdett rá dühösen.

— Hatalmas császár, minden úgy van, ahogy tefelségednek mondtam — válaszolta Morgay János. — De ha úgy tetszik felségednek, hadd menjek még egyszer Oláh Balázshoz, és szóljak vele. Hátha meggondolta magát azóta, és a sok szenvedés rábírja arra, hogy feladja a várat.

Tetszett az áruló beszéde Szulejmánnak, és egy török főember kíséretében ismét felküldte Morgayt a várhoz. De már milyen kevesen voltak! Több volt a sebesült, mint az ép, de az is sápadt és sovány. Bár a vicebán most sem akarta feladni a várat, a többieknek elegendő volt a hiábavaló küzdelemből. Lám, semmi segítség nem érkezett! Megfeledkezett róluk a magyarok királya, magukra hagyta őket a keresztény világ. Senki se volt hajlandó arra, hogy kiüssön a várból, s küzdjön mindhalálig. Oláh Balázs engedett végül a többségnek, és tárgyalásba kezdett a török császárral. Amint Morgay és a főtörök közbenjárásával megszületett az egyezés, a szabad elvonulásért cserében a vicebán feladta a legfontosabb Duna menti végvárat.

Hetvenkét fegyverforgató ember hagyta el Nándorfehérvárt az ostrom kezdetétől számított harmincnyolcadik napon, a gyermekeket és asszonyokat nem számítva. Szulejmán nemcsak oltalomlevéllel biztosította a nándorfehérváriak szabad elvonulását, de meg is ajándékozta őket gazdagon. Azután meghagyta a szendrői bégnak: kövessen el mindent, hogy aki hajlandó, legyen törökké. Leginkább Oláh Balázst szerette volna megnyerni, s gazdag úrrá tenni.

A bég készségesen teljesítette a császár parancsát. Étellel-itallal látta el a kis csoportot. Oláh Balázst és néhány főlegényt külön sátorban látott vendégül. Jól tartották a vicebánt, sebét bekötözték, és sok szép szóval, ígérettel kezdték kísérteni. Kérték, maradjon közöttük, hiszen úgyszólván már hová mennie.

— Tudom én jól — válaszolta Oláh Balázs —, hogy nincs már becsületem sem a király, sem a főurak előtt, hiszen ott kellett volna halnom a várban. De ha tisztességemet el is veszítettem, lelkem üdvét nem fogom elveszíteni. Magyar és keresztény maradok.

— Kár, hogy nem akarsz közénk állni — sajnálkozott a bég. — A császár se-regében tisztí rang, földbirtok és megbecsülés várna rád, de nem erőltetem. Csak azt mondd meg, ugyan hova méssz?

— Majd csak találok valahol egy végvárat — válaszolta Oláh Balázs. — És ott hadakozom ellenetek, amíg csak élek.

A főlegények is elutasították a bég ajánlatát. Egyikük se szándékozott törökké lenni.

Másnap reggel a szendrői bég átkelt a Száva fölötti hídon a kis csoporttal, s ott a császár parancsa szerint a boszniai bégnek adta át a kíséretére bízott embe-reket. De távozása előtt megsúgta Bali bégnek, hogy mit mondott este a sátorban a vicebán.

— Ellenünk kíván ezután is fegyvert fogni, a császár hadát pusztítani. A többi sem akar más egyebet — mondta a szendrői bég. — Kár volna a hitvány ebeket elbocsátani! Jól figyelj! Amint kiérsz a táborból, vágasd le mind egy szálíg a gyaur ebeket!

A szendrői bég képmutatásból fegyveres kíséretet adott a magyarok mellé, amelyet Bali bég vezetett. Oláh Balázs végig kezében tartotta a császár oltalom-levelét, amíg áthaladtak az előttük utat nyitó török harcosok között. Ki is értek a táborból. De amint Zimonyon túl egy kis völgybe jutottak, a Dunától nem mesz-sze, a férfiakat mind levágták. Oláh Balásznak se kegyelmeztek. Pénzüket, értékeiket, mindenüket elvették, a gyermekeket és az asszonynépet pedig rabszolgaként hajtották el. Mielőtt elhagyták volna a völgyet a törökök, ahol a szörnyű tette vetemedtek, Bali bég darabokra tépte a császár oltalomlevelét.

I. Szulejmán 1551. augusztus 29-én birtokba vette Nándorfehérvárt: a várost éppúgy, mint a várat. Büszke tekintetét végighordozta a lába előtt kanyargó Száva és Duna vizén: elégtételt vett a gyalázatért, amit II. Mohamednek itt kellett el-szenvednie Hunyadi János kereszteshadától. De két hétnél tovább nem időzött a Hunyadiak egykori fészkeiben. Új hódítások reménye sarkallta arra, hogy seregé-vel ismét hadba szálljon.

Oláh Balászról és társairól végleg megfeledkezett.

Bali Jahja (16. sz.) — boszniai, szendrői, nándorfehérvári bég, 1521-től ruméliai beg-lerbég. Ott volt Nándorfehérvár ostrománál, akárcsak a mohácsi csatában, ahol bekerítő hadmozdulata döntő módon befolyásolta a csata kimenetelét.

OMÁR ÉS FATIMÉ

Gazdag zsákmánnyal tért meg a várúr. Szapolyai István sok törököt és egész állat-csordát hajtott be a trencsényi várba. Jó ára volt akkoriban embernek, állatnak. A fog-lyokért váltságdíjat adtak, a hamar elkelő barmokért azonnal fizettek.

Volt egy előkelő lány is a rabok között. Szapolyai a feleségének ajándékozta a mandulaszemű, kecses hajadont. Hedvig úrasszony rögtön palotájában helyezte el és udvarhölgyei közé sorolta Ibrahim basa leányát.

Néhány hónap múlva Omár bég kért bebocsáttatást a sziklahegyen magasodó hatalmas várba. Azért jött, hogy kiváltsa menyasszonyát, Fatimét.

Szapolyai István az előkelő látogató kérésére előhozatta a török foglyokat: a férfiakat és a munkába fogott asszonyokat.

— De hol van Fatimé? — kiáltott fel Omár.

— Fatimét kérzed? — mosolyodott el a trencsényi várúr. — Őt feleségemnek ajándékoztam, aki előkelő udvarhölgyei közé fogadta.

Az ifjú bég arca földerült.

— Itt a váltságdíj — mondta örömmel —, Fatimével együtt kiváltok minden török rabot! De előbb látni szeretném a jegyesemet.

— Megmutatom a jegyesedet — válaszolta Szapolyai. — De csak akkor viheted magaddal, ha teljesíted kívánságomat.

— Bármit kérhetsz, a váltságdíjat megtetézem arannyal, drága ékszerekkel, jó fegyverekkel és pompás harci ménekkel, csak hogy magammal vihessem Fatimét.

— Ígérem — válaszolta a trencsényi várúr —, hogyha kérésemet teljesíted, ingyen viheted magaddal Fatimét s a nálam levő törököket.

Szapolyai István felvitte Hedvig úrasszonyhoz Omár béget a gyönyörű palotába. A várúrnő oldalán Fatimé jelent meg a márványoszlopokkal ékes körfolyosón.

— Omár! — kiáltott fel a mandulaszemű lány. — Omár!

— Fatimé! — ölelte át szép jegyesét az ifjú. — Kiváltalak, hazaviszlek, bármi áron!

De amikor megtudta Omár, hogy mit kíván tőle a trencsényi várúr, elszorult a szíve.

— Nagy, erős váramba egy város is belefér, megvan itt minden, csak vizem nincs — mondta Szapolyai István. — A legjobb mesterek se tudtak a piactéren kutat ásni. De ha te, a kezedre adott törökökkel együtt megásod a kutat, és vizet fakasztasz a sziklából, én is szavamnak állok.

Omár nekifogott a kútásásnak. Éjjel-nappal dolgozott a sok rabbal együtt, kínkeservesen. Kemény volt a szikla. Csak csigalassúsággal tudtak lefelé ásni. Omár minden nap egy rovást tett a kőtáblára, így számolta a métereket és a napokat.

Már a harmadik évben jártak, amikor a hetven méteres mélységet is meghaladták. Ekkor hatalmas kiáltás hatolt föl a sziklakút aljáról:

— Allahnak hála! Dicsőség a prófétáknak! Felfakadt a víz!

Omár kezében megremegett a véső. A kőtáblára feljegyezte a 1111-es számot. Ennyi nap telt el azóta, hogy munkához láttak, míg vizet fakasztottak a kősziklából.

A rabok szeme láttára tört fel nagy erővel a tiszta forrásvíz, s kezdte feltölteni a kutat. Omár friss vizet vitt a várúrnak, míg így szólt:

— Vized is van már, nagyúr! Kútvezed. Most már rajtad a sor, hogy szavadnak állj!

— Szavamnak állok — ragyogott fel a trencsényi várúr szeme. — Viheted Fatimét! Szabaddá teszek minden török rabot. Tartsd meg magadnak, Omár, a váltásdíjat is.

Másnap az ifjú bég útra kelt Fatimével és a kimentett törökökkel. De mielőtt elhagyta volna Trencsén várát, még visszafordult:

— Nagyúr vagy, Szapolyai István, és híres hadvezér! Mindened megvan, amit szemed-szád kíván. De szíved nincs. Mert kemény a szíved, keményebb, mint a sziklakő.

Szapolyai István csak nevetett a török bég szaván. De a várnép előbb csak suttogva, később már nyíltan is Szerelem kútjának nevezte a sziklába gyökerező várkutat.

Szapolyai (Zápolya) István (?–1499) — nádor, Szapolyai János király apja. Mátyás király bizalmas katonai tanácsadója, 1490-ben Bécs kormányzója. Családi birtokai hatalmasra duzzadtak: élete végén már 72 vár és uradalom birtokosa volt. Trencsént 1475-ben kapta meg, ahol sokat építkezett.

Trencsén (Trencin, Szlovákia) — város a Kárpátok lábánál, a Vág folyó két partján. A települést 1111-ben említi először oklevél, mint vámszedő és vásáros helyet. Vára, amely ma a város szívében van, 260 m magas mészkősziklán áll. A kápolna előtti téren álló „Szerelem kútja” 80 m mély. A hatalmas alapterületű monumentális vár jelenleg múzeum, hangversenyek, várjátékok és tárlatok otthona.

Molnos Dalma grafikája

Burján Emil

Mázli

a 65 éves Bölöni Domokosnak

meg-meglődül az üteme
élmény-kottájú szívműve
melyet életfogytiglani
csendjével együtt hallani
akinek lesz kis mázlija
százévnvi sorsszimfónia

2011. 08. 11.

Gyújtózsínór

foton fotonnal összeforr
elpárolog a lélek is ha fénylik
öröklétünk gyújtózsínór
a semmitől a megsemmisülésig

2011. 08. 08.

Ősi

fényükkel halkuló zenék
nyitánya a csillagos ég
hangszer-lelkünkbe mítoszok
kottázzák ezt a dallamot

2011. 09. 04.
